

Basic Educational Institution Administration Under The Jurisdiction of The Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 2

Umpai Jumratklang^{1*}

¹Ban Muang Phia School, Khon Kaen Province, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Msamrong84@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study and compare the conditions and problems of administration of basic educational institutions under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 2. The sample groups used in the research were school administrators and teachers. The research instrument was a rating scale questionnaire with a confidence value for the condition equal to 0.95 and for the problem equal to 0.95. Statistics used to find the quality of the tools include frequency, mean, percentage, standard deviation, t-test (Independent samples t-test), one-way ANOVA test (F-test) and pairwise testing. By Scheffe's method. The results of the study found that 1) the administrative conditions of basic educational institutions under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 2, the overall level is at a high level. When considering each aspect It is at a high level in every aspect. Basic educational institution administration problems, overall and each aspect was at a low level. 2) Comparison of administrative conditions of basic educational institutions under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified according to the status and size of educational institutions. Overall, there were statistically significant differences in practices. Comparison of basic educational institution administration problems under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified according to status and according to the size of the educational institution. Overall and each aspect There are different problems.

Keywords: Administration, Basic Education Institutions, Primary Education

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

อำภย จำรัสกลาง^{1*}

¹โรงเรียนบ้านเมืองเพี้ย จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: Msamrong84@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีค่าความเชื่อมั่นด้านสภาพเท่ากับ 0.95 และด้านปัญหาเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) และการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหาร, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, การศึกษาระดับประถมศึกษา

© 2022 BRJ: Bodhisastra Review Journal

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการแข่งขันเชิงการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ เพื่อส่งออกและการบริโภคเป็นไปอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะประเทศที่ต้องพึ่งพาการส่งออกทั้งผลผลิตและบริการส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การผลิตและการบริการเหล่านั้น เกิดจากคุณภาพของพลเมือง ประเทศใดที่พลเมืองได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและถูกวิธีก็จะเพิ่มพูนศักยภาพการผลิต การบริการในปัจจุบันทุกประเทศมุ่งสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge base Economy) การจะไปสู่เป้าหมายนี้ได้ ประชากรหรือกำลังการผลิต และการบริการจะต้องมีความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ อย่างเพียงพอ (เฉลิมศักดิ์ นามเชียงใต้, 2552) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคล ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายโดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นด้วย การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัด

การศึกษาเพื่อพัฒนาฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2551)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดสร้างองค์กรใหม่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ผู้บริหารในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงต้องมีวิสัยทัศน์ (Vision) ที่กว้างไกล ทันทต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ต้องมีกลยุทธ์ มีการบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนองต่อผู้รับบริการและความต้องการของชุมชน สังคมโดยรวม ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำองค์การไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้มีความสามารถในการอธิบาย ชักจูงให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ผู้บริหารทุกระดับชั้น จำเป็นต้องเรียนรู้ทฤษฎี หลักการ วิธีการ เทคนิคการบริหารอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาหน่วยงานองค์การให้เจริญก้าวหน้า สร้างศรัทธา มีภาพลักษณ์ขององค์การที่ดีต่อสังคม การบริหารงานขององค์การหรือหน่วยงานใด ผู้บริหารต้องปฏิบัติภารกิจให้ครอบคลุม กระบวนการบริหารจึงจะทำให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ได้จากภารกิจเหล่านั้น (สมพิศ โห้งาม, 2553) ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวทางในการปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์วิธีการบริหาร เพื่อเป็นแนวทางความคิดเพื่อจัดการบริหารราชการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา มีความสำคัญในการนำแนวนโยบาย ของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เข้าสู่ภาคปฏิบัติให้บังเกิดผลสมความมุ่งหมายที่กำหนดและเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นผู้ช่วยให้มีปริมาณและคุณภาพของงานได้รับผลสูงสุด เป็นผู้สอนและแนะนำวิธีการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ติดต่อประสานงานให้องค์กร และเป็นผู้สั่งงานและควบคุมงาน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งขอบข่ายของงานทั้ง 4 งานที่รับผิดชอบ

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีสถานศึกษาอยู่ในสังกัด 210 แห่ง ต้องบริหารงานสถานศึกษาตามมาตรา 39 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สถานศึกษาได้ปฏิบัติงานตามขอบข่ายและภารกิจจากการติดตามและนิเทศของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังพบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังไม่สามารถดำเนินงานบริหารตามขอบข่ายที่กฎหมายกำหนดให้ ส่งผลให้สถานศึกษาบางแห่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2552)

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา กล่าวคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2555 โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 218 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,784 คน รวมทั้งสิ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2555 โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน ครูผู้สอน จำนวน 317 คน รวมทั้งสิ้น 457 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับคือ

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับคือ

5	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบปลายเปิด (Open ended) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

3.3 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม มาปรับปรุงและหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง IOC ข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of consistency) โดยเลือกคำถามที่มีค่า IOC ด้านสภาพและปัญหาเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

3.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คน ครูผู้สอนจำนวน 15 คน

3.8 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามดังนี้

3.9 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ระหว่าง .36 - .79

3.10 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ระหว่าง .28 - .78

3.11 นำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เท่ากับ .95 และ .98 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 457 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ แปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ แปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้ค่าที (t - test แบบ Independent samples)

5.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้ค่าที (t-test แบบ Independent samples)

5.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test, One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

5.7 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test, One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุก ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายข้อ สรุปได้ดังนี้

ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในอันดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการจัดทำแผนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีการส่งเสริมให้มีการนิเทศการศึกษาดูงานวิชาการภายนอกสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 ต่ำสุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำรองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การส่งเสริมความถนัดและความสามารถทางวิชาการแก่นักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน

ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านงบประมาณเพื่อวางแผนพัฒนาการเงินและพัสดุของสถานศึกษา และมีการจัดทำระบบบัญชีที่ครอบคลุมการรับจ่ายเงินงบประมาณที่สามารถตรวจสอบได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับท้าย คือ มีการจัดทำแผนงบประมาณตามแผนงาน งาน / โครงการให้มีความเชื่อมโยงดัชนีชี้วัด ผลผลิต และผลลัพธ์ของสถานศึกษาและของเขตพื้นที่การศึกษา ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ มีการส่งเสริมระดมทรัพยากรและการลงทุน จัดหารายได้และผลประโยชน์ กองทุนเพื่อการศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการประเมินความพอเพียงรวมถึงประสิทธิภาพความประหยัดความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา

ด้านการบริหารบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งโดยครูและบุคลากรโดยมีการวิเคราะห์ภารกิจและประเมินความต้องการ รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้มีการสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่เกี่ยวข้องแก่ครูและบุคลากรและ มีการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับท้าย คือ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ครูและบุคลากร รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนด

ด้านบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการดำเนินงานธุรการให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพโดยยึดหลักความถูกต้องรวดเร็วประหยัดและคุ้มค่า รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบเครือข่ายประชาสัมพันธ์และ มีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเอกชนและองค์กรท้องถิ่นสนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์งบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในทุกด้าน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับท้ายคือ มีมีการพัฒนาระบบการควบคุมภายในสถานศึกษาโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รองลงมาคือ มีการส่งเสริมกิจการนักเรียนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดระบบฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการในสถานศึกษาของของตนเอง

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านบริหารวิชาการ รองลงมาคือ ด้านบริหาร

งบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป เมื่อพิจารณาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายชื่อ สรุปได้ดังนี้

ด้านบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ อยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขาดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือ ขาดการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การส่งเสริมความถนัดและความสามารถทางวิชาการแก่นักเรียน และขาดการส่งเสริมให้มีความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ด้านวิชาการแก่นักเรียน

ด้านบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 7 ข้อ เรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับที่ 3 อันดับ คือ ขาดการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านประมาณเพื่อวางแผนพัฒนาการเงินและพัสดุของสถานศึกษา รองลงมาคือ ขาดการจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและขาดการส่งเสริมระดมทรัพยากรและการลงทุนจัดหารายได้และผลประโยชน์กองทุนเพื่อการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับท้าย คือ ขาดการประเมินความเพียงพอรวมถึงประสิทธิภาพความประหยัด ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา รองลงมาคือ ขาดการจัดทำแผนงบประมาณตามแผนงาน งาน/โครงการ ให้มีความเชื่อมโยงดัชนีชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ของสถานศึกษาและของเขตพื้นที่การศึกษาและค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขาดการจัดทำระบบบัญชีที่ครอบคลุมการรับจ่ายเงินงบประมาณที่สามารถตรวจสอบได้

ด้านบริหารบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อแสดงว่า อยู่ในระดับน้อยทั้ง 8 ข้อ โดยเรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับที่ 3 อันดับ คือ การสรรหา บรรจุ แต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ขาดการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง โดยครูและบุคลากร โดยมีการวิเคราะห์ภารกิจ และประเมินความต้องการ และขาดการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่นและมีคุณงามความดีตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดหรือกรณีอื่นตามความเหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับท้าย คือ ขาดการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู รองลงมาคือ ขาดการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขาดการจัดทำแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนด

ด้านบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ แสดงว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับที่ 3 อันดับ คือ ขาดการบริหารจัดการอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงเกิดความปลอดภัย พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ขาดการจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษาโดยประสานงานกับชุมชนท้องถิ่นในการสำรวจและนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดการส่งเสริมกิจการนักเรียน โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับท้าย คือ ขาดการพัฒนากระบวนการควบคุมภายในสถานศึกษา โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบเครือข่ายประชาสัมพันธ์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขาดการระดมทรัพยากรจากชุมชน เอกชน และองค์กรท้องถิ่นสนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์ งบประมาณ เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

การวิจัยเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน

การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านที่ไม่แตกต่างกัน 2 ด้าน คือด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ

ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน

อภิปรายผล

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีการส่งเสริมให้มีการนิเทศการศึกษางานวิชาการภายนอกสถานศึกษา ทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมา คือ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพของบุคลากรในสถานศึกษาแสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่สรุปแนวทางการบริหารงานของสถานศึกษาที่สถานศึกษาต้องมีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจความรับผิดชอบและขอบเขตผู้ประสงค์ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการหรือบริหารงาน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านบริหารวิชาการ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา มีการจัดทำแผนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ดาราณี ผิวขาว (2552) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการ มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ แปลงล้วน (2550) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า ด้านวิชาการ

โรงเรียนกำลังดำเนินการไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง มีการปรับตัวตามบริบทของตนเองและประสบความสำเร็จด้านหลักสูตรมาก

ด้านบริหารงบประมาณ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านงบประมาณเพื่อวางแผนพัฒนาการเงินและพัสดุของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ แพลงล้วน (2550) สรุปผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเทพ สุภาพ (2550) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษา ด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านบริหารบุคคล พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งโดยครูและบุคลากรโดยมีการวิเคราะห์ภารกิจและประเมินความต้องการ รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้มีการสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่เกี่ยวข้องแก่ครูและบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่กำหนดแนวทางการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงในวิชาชีพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเทพ สุภาพ (2550) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาใน ด้านงานบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านบริหารทั่วไป พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 8 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการดำเนินงานธุรการให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพโดยยึดหลักความถูกต้องรวดเร็ว ประหยัดและคุ้มค่า รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบเครือข่าย ประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายเพื่อบริหารการศึกษา สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2548) ที่กล่าวไว้ว่าการบริหารสถานศึกษาจะต้องให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็ง การจัดการศึกษาและร่วมพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลด คือ ด้านบริหารวิชาการ รองลงมาคือ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป เมื่อพิจารณาตามสถานภาพของบุคลากรในสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานของสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานในแต่ละด้านดี จึงไม่มีปัญหาในการบริหารเท่าใด ด้านที่มีปัญหามากคือด้านบริหารวิชาการ สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นในการเตรียมบุคลากร และจัดเตรียมบุคลากรเพื่อสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา จัดอบรมครูภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ในการบริหารงานแต่ละด้าน การพัฒนาด้านวิชาการแก่ครู ส่วนในด้านบริหารงบประมาณยังแสดงว่าบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการอยู่มากกว่าด้านอื่นเพราะว่าสถานศึกษา

ขาดการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเสนอของงบประมาณจากครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันโดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม 7 อัมมัญญาตา รู้หลักและรู้จักเหตุ คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติ ปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตน มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ การรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย ที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่กล่าวถึงการวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ ที่สถานศึกษาต้องวิเคราะห์กิจกรรมตามภารกิจงานที่จะต้องดำเนินการตามมาตรฐานโครงสร้างสายงาน และตามแผนงาน งานโครงการของสถานศึกษา เพื่อจัดอันดับความสำคัญและกำหนดงบประมาณเพื่อเสนอขอ

ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

ด้านบริหารวิชาการ พบว่าปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ อยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขาดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือ ขาดการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การส่งเสริมความถนัดและความสามารถทางวิชาการแก่นักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าครูและบุคลากรยังขาดความรู้ ขาดความมุ่งหมายและรู้จักผล คือรู้ความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าหลักการนั้นมีความมุ่งหมายอย่างไร รู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้นดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร หรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไร ที่ให้มีหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะการงานอย่างนั้น เขากำหนดวางกันไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้ เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ผู้รู้จักผลเพื่อเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีกับตัวเองและผู้อื่น คนที่มีคุณสมบัติตามข้อนี้ จะมีความรอบคอบ คิดถึงแผนการปฏิบัติงานที่ดี มีการวางตัวอย่างเหมาะสม เคารพในผู้อื่นมีสติอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้วางตัวดี และเป็นที่รักของทุกคน ผู้บริหารสถานศึกษาที่รู้จักผลจะต้องพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อนจะลงมือปฏิบัติ เพราะเข้าใจดีว่าผลทั้งหลายย่อมมีมาแต่เหตุ การกระทำของผู้บริหารในการรู้จักความหมายและความมุ่งหมายของหลักการในการปฏิบัติงาน รู้จักและเข้าใจวัตถุประสงค์ของเป้าหมายในกิจการนั้น สามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับการดำเนินงานต่างๆ อย่างถูกต้อง อีกทั้งขาดการวิจัยทางด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ธนกร ธนนิติกุล (2552) สรุปผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับน้อย ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ

ด้านบริหารงบประมาณ พบว่าปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 7 ข้อ เรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ขาดการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านงบประมาณเพื่อวางแผนพัฒนาการเงินและพัสดุของสถานศึกษา รองลงมาคือ ขาดการจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการวางแผนบริหารจัดการด้านงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบที่กฎหมายกำหนดไว้ และการรู้จักประมาณ คือรู้ประมาณรู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์สิน รู้จักความพอเหมาะพอดี การปฏิบัติกิจและทำการต่างๆ ทำทุก

อย่างด้วยความเข้าใจ ขอบใจหรือเอาแต่ใจของตนแต่ทำตามความพอดีแห่งเหตุปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้งหลายที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา ว่าสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานการบริหารเงินงบประมาณประจำปีให้เป็นไปตามแผนที่สถานศึกษากำหนดและรายงานการใช้เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายกำหนดซึ่งสอดคล้องกับ ภัคดี วงษาเนา (2551) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานภายใต้กรอบโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานภายใต้กรอบโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้งภาพรวมและรายด้าน

ด้านบริหารบุคคล พบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริหารบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแสดงว่า อยู่ในระดับน้อยทั้ง 8 ข้อ โดยเรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การสรรหา บรรจุ แต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ขาดการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง โดยครูและบุคลากร โดยมีการวิเคราะห์ภารกิจ และประเมินความต้องการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสรรหาบรรจุแต่งตั้งบุคลากร ขาดการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งและขาดการรู้จักตนเองโดยฐานะกำลังความรู้ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม ว่ามีเท่าไรอย่างไร แล้วประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม และดำเนินการต่างๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนแก้ไขพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ความรู้จักประมาณตนในเรื่องต่างๆ ทั้งฐานะความเป็นอยู่ หน้าที่การงาน รวมไปถึงความคิดจิตใจเมื่อรู้ว่าตนมีกำลัง มีความคิดอย่างไร มีอุปนิสัยอย่างไรชอบหรือไม่ชอบ เป็นเหตุให้เป็นคนวางตัวดี มีมารยาท อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักประมาณตน ทำอะไรพอควรแก่กำลัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกร ธนนิติกุล (2552) สรุปผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับน้อย ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเทพ สุภาพ (2550) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาการบริหารงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ด้านบริหารทั่วไป ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอนแก่น เขต 2 ด้านบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ขาดการบริหารจัดการอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงเกิดความปลอดภัย พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ขาดการจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา โดยประสานงานกับชุมชนท้องถิ่นในการสำรวจและนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษายังไม่เห็นความสำคัญของการจัดการอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงเกิดความปลอดภัย การใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และขาดการรู้จักชุมชน คือการรู้จักถิ่นรู้จักชุมชน รู้จักการอันควรประพฤติปฏิบัติในที่ชุมชน ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนมีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมประเพณี มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสงเคราะห์ ควรบำเพ็ญประโยชน์ การรู้จักชุมชน คือการเป็นผู้รู้จักชุมชน การคิดและแสดงออกให้เหมาะสมกับสถานที่ และสภาพแวดล้อมเมื่อนำมาใช้ในชีวิตจริง การรู้จักวางตัวตามมารยาทสังคม รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี รู้ที่จะสัมพันธ์กับบุคคลในบริบทต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามหลักธรรมข้อดังนี้ การกระทำของผู้บริหารในการปรับตัวให้เข้ากับชุมชนและเข้าใจในสภาพของชุมชนในด้านระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับชุมชนนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ธนกร ธนนิติกุล (2552) ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับน้อย ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีปัญหาต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป

ผลการวิจัยเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากองขอนแก่น เขต 2 แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าครูผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับสัปรีธรรม 7 ในพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานในหน้าที่แต่ละด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัคดี วงษาเนา (2551) ที่ศึกษาการบริหารงานภายใต้กรอบโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนแตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน

ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัญหา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะได้มีการนำหลักสัปรีธรรม 7 เข้ามาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ครูนอกจากจะมีงานด้านการสอนที่เป็นงานประจำแล้ว ยังต้องมีหน้าที่ในการรับผิดชอบงานด้านอื่นอีกหลายงาน ทำให้การปฏิบัติงานหลายด้านพร้อมเกิดปัญหา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ซึ่งทำให้ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานด้านวิชาการสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัคดี วงษาเนา (2551) ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานภายใต้กรอบโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานภายใต้กรอบโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกร ธนนิติกุล (2552) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ควรมีการนำหลักธรรมสัปรีธรรม 7 มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ

เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็ก มีสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ สถานศึกษาขนาดกลางมีสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านบริหารบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารบุคคล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าขนาดของสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันแต่มีสภาพการบริหารจัดการในระดับมากเหมือนกันและการจัดการบริหารแต่ละด้านอาจบริหารตามสภาพของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกร ธนนิติกุล (2552) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่ปฏิบัติสูงสุดคือ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือด้านบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่ปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการบริหารงบประมาณ

ผลการวิจัยเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะขนาดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใช้หลักกรรมสัปปุริสธรรม 7 มาใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันเมื่อพิจารณาในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านบริหารวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารบุคคล

เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารบุคลากร สถานศึกษาขนาดกลาง มีปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดคือ ด้านบริหารวิชาการ รองลงมาคือ ด้านบริหารทั่วไป และด้านบริหารบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริหารงบประมาณ สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน คือด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุด คือ ด้านบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารบุคคลส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป เป็นรายด้านแสดงว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุด คือ ด้านบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบริหารทั่วไปที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีสภาพการบริหารงานที่ต่างกัน การสนับสนุนการบริหารงานได้เพียงพอ จึงส่งผลให้มีการบริหารจัดการที่ต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาราณี ผิวขาว (2552) พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไปและด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านบริหารบุคคล ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงบประมาณ และด้านบริหารวิชาการ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสูงกว่าครูผู้สอนผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหาร

สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสูงกว่าผู้บริหาร ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

สภาพการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริหารทั่วไป รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิชาการ ปัญหาการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารทั่วไป

การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหา ไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านบริหารบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ด้านการบริหารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาคือไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ด้านบริหารวิชาการ ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาให้ครอบคลุมงาน และผู้รับผิดชอบควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ให้รู้จักผล รู้ความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการและสิ่งที่ตนปฏิบัติ

1.2 ด้านบริหารงบประมาณ ควรกำหนัดำเนินงานการบริหารเงินงบประมาณประจำปีให้เป็นไปตามแผนที่สถานศึกษากำหนด รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์สิน รู้จักความพอเหมาะพอดี

1.3 ด้านบริหารบุคคล ควรมีการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง มีการส่งเสริมให้มีการสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยรู้จักเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

1.4 ด้านบริหารทั่วไป ควรมีการพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนางานด้านธุรการ การพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ รู้จักประมาณ มีความพอดีในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตน การดำเนินชีวิต หรือการลงมือกระทำทุกสิ่งทุกอย่างโดยละเอียด ไม่มากหรือน้อยเกินไป อยู่ในความพอดี

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้การช่วยเหลือ นิเทศ ติดตามการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานการบริหารด้านงบประมาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 การบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยเฉพาะด้านวิชาการ หน่วยงานผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือ นิเทศ ติดตามอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.7 การบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลาง โดยเฉพาะด้านวิชาการและด้านงบประมาณ หน่วยงาน ผู้บริหาร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือ นิเทศ ติดตามการบริหารด้านวิชาการและด้านงบประมาณอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาขนาดกลางมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละด้าน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษากำหนดนโยบาย การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การบริหารงานสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2548). กฎหมายเพื่อบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,
- เฉลิมศักดิ์ นามเชียงใต้. (2552). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา. วารสารข้าราชการครู, 29(1), 40-46.
- ชูชาติ แปลงล้วน. (2550). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- ดารานี ผิวขาว. (2552). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสาน).
- ธนกร ธนนิติกุล. (2552). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสาน).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภักดี วงษาเนา. (2551). การบริหารงานภายใต้กรอบโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยบริหารธุรกิจ).
- สมพิศ ไหมงาม. (2553). การบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์ และสตีวดีโอจำกัด.
- สุเทพ สุภาพ. (2550). สภาพและปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร).